D•N
15/8 1950

Vad försvarssamlingen gäller

Den första riktiga valrörelsesöndagen gick på ett märkligt sätt i den demokratiska samlingens tecken. De hemmavarande företrädarna för socialdemokratin, folkpartiet, högern och bondeförbundet — av partiledarna befinner sig fortfarande herr Ohlin och Hedlund i Strasbourg — var påfallande angelägna att skjuta fram försvarsfrågan och att betona det som därvidlag förenar. Av söndagstalarna bemödade sig också tvenne, herr Bergvall och Erlander, att ange hur försvarets stärkande lämpligen bör gå till mot bakgrund av dagsläget och framtida framtidsbedömningar. De bägge talarna var överens om att det inte finns tillräckliga skäl att räkna med omedelbar krigsrisk för vår egen räkning; däremot får vi vara beredda på att långvarigt orostillstånd (Erlander), som eventuellt kan åtskäras så att vi måste övergå till halv krigsekonomi (Bergvall). Båda underströk också den naturliga slutsatsen att akuta brister kan behöva mötas genom snabb handling, men att den mera långsiktiga planeringen i Nothinkommittén samtidigt bevarar sin aktualitet. Statsministern tillkännagav också att militärledningens synpunkter på vad som närmast behöver göras skall vara färdiga och undergå en första politisk prövning vid månadsskiftet. Om man tillägger att högerledaren gav uttryck åt att partia tillfredsställelse med den av hr Erlander skisserade arbetsmetoden, är det nu uppenbart att vägen är väl jämnad för en ny kraftsamling kring sådana förstärkningsåtgärder som har omedelbar verkan, utan att den tidigare uppnådda samlingen kring effektiviseringen på lång sikt gått till spillo.

I tillfredsställelsen över detta resultat blandar sig ett beklagande över att så pass lång tid gått åt för att komma därhän. Redan i slutet av juli träffade Norges ledande politiker den uppgörelse om försvarssanitetterna som snart skall föreläggas stortinget. Meddelandet om motsvarande planer i Danmark följde någon dag senare, men de har redan förvandlats till riksdagsbeslut; i det sammanhanget klargjordes också att regeringsförslaget på förband sammanjämkats med specialisternas synpunkter. Här hemma gjorde militärledningen under juli en framställning om vissa aktuella övningsanda, varefter följde en överläggning med hr Vougt som denne återgav i en av hans vanliga panoramaföredrag. Den egentligen politiska frågan under högsommaren prövades emellertid av andra instanser. Bertil Ohlins vädjan om borgfred och högerpressens agitation för att skjuta undan långsiktsarbetet i Nothinkommittén. Den 28/7 publicerade Dagens Nyheter en ledare som sökte klargöra att snabbåtgärder och långtidseffektiviseringar bör gå hand i hand. Inte heller och hindrar för varandra, och den 6/8 fullföljde tidningen sin tankegång med att direkt begära en partiledarkonferens för snabbåtgärder. Enligt vad som nu meddelas hade högerledaren, hr Hjalmarson, dagen innan avsänt sitt brev till statsministern om en sådan konferens, och den 8/8 antydde hr Erlander i en intervju att han kunde reflektera på saken. Först den 11 gjorde han emellertid sin offentliga inbjudan, och nu får vi veta att det dröjer till september innan förberedelserna avslutats.

Detta uppskov är psykologiskt beklagligt; vad det reellt betyder är däremot mycket svårt att bedöma. Självfallet har inte veckorna fått gå utan vad man kan kalla beredskapsförberedande åtgärder, men vilket inflytande dessa kan ha på brådskande materielanskaffning eller brådskande besparingar hör till rikets hemligheter. En fruktbar offentlig diskussion måste begränsas till frågor av typen: Vad är det för speciella insatser som motiveras av dagsläget och kan få effekt inom den närmaste tiden?

I förgrunden träder därvid den sida av försvarsansträngningen som vetter mot civilbefolkningen. Det är lika naturligt som välbekant att allmänhetens intresse för kriviska ting är mycket vagt när det inte egnas av särskilda händelser. Hemvärnschefen har just utvecklat att vi nu kommit in i en psykologisk situation då den alltid angelägna rekryteringen till hans försvarsgren kan och bör intensifieras. General Allstrin framhävde också att tiden blivit gynnsam för att väcka de lojala medborgarna till fullt medvetande om sabotagefaran och bevhovet att möta den med skärpt vaksamhet. Ett likartat resonemang kan föras om lottverksamheten och om det egentliga civilförsvaret. Utbildningen i luftskydd, brandskydd och sådant har under åtskilliga år inte blivit vad den borde vara. En ny start är åtgärd möjlig; det finns förutsättningar för att ordna större civilförsvarsövningar

Kommunismen i Kina

Då den nationalistiske diktatorn Chiang Kai-shek vägrades fortsatt hjälp av USA och zedan totalt besegrades av kommunisterna under ledning av Mao Tse-tung tvistade sig många oroliga demokrater med att Kina inte skulle bli en tregen bundsförvant till Moskva. Maos kommunism, liksom tidigare Chiangs kuomintangrörelse, skulle smart, menade man, visa sig vara blott en ny form för kinesisk nationalism. Genom en klok politik borde västmakterna, och främst USA, kunna förmå kommunistregimen till neutralitet, eventuellt till samverkan med Västern. Mao betraktades sålunda från början som en blivande Tito. Efter den linjen har västmaktemas politik till stor del gått; det framgår av en rad staters beredvillighet att erkänna det nya Kina, de amerikanska löftena om kredit och mycket annat.

I senaste häftet av tidskriften Foreign Affairs publicerar en förutvarande kinesisk professor, C. M. Chang, en artikel som bestämt tar avstånd från denna optimistiska uppfattning. Rent ideologiskt har, skriver han, den kinesiska ekonomkommissen under ledning av Mao och partiets generalsekreterare Liu Thao-chi helt godtagit Rysslands riktlinjer. Liksom äldre rysk kommunism har man i Kina tidigare betonat att i efterbilvna och "kolonialn" länder en propaganda för nationell frigörelse och agrara reformer kan begagnas som medel för kommunistiskt maktövertagande. Nu angripes emellertid nationalismen som farlig och omarxistisk, och total internationalism är dagens lösen. Detta innebär emellertid att Ryssland, trots vanden ses som berättigade: ryssarna, och kommunisterna över huvud, arbetar för att befria alla förtryckta folk och klasser. "När nu Liu säger att hans landsmän skall vända sig från nationalismen, är detta därför blott ett indirekt sätt att säga att han önskar att Kina skall bidra till Rysslands maktställning." Varje kritik av den ryska politiken ur nationell kinesisk synpunkt säs med i det nya Kina.

Även av andra skäl anser Chang att Kina tills vidare är fast bundet vid Ryssland. De kinesiska ledarna har visat sig vara lika lydiga redskap för den ryska statsledningen som kommunisterna i andra länder; ett av bevisen härför är att Mao under "kriget på order från Moskva sökte försoning med Chiang Kai-shek. Och dessa leder dominerar helt partiet och därmed hela landet; upprorsförsök krossas hänsynslöst, likriktningen är i full gång, och motstånd mot en polisregim av total hänsynslöshet ter sig i Kina lika hopplöst som på andra håll. "Västerns förväntningar om utvlsm i Kina är barnsliga."

På lång sikt är visserligen, slutar Chang, en förändring möjlig. Ryssarnas politik i Manchuriet har varit ytterligt hård, och deras avsikt att helt lösryckta landet från Kina synes uppenbar. Då ryssarnas speciella rättigheter i Manchuriet upphör med utgången av år 1952, är en tvist mellan Ryssland och Kina tänkbar. Men tills vidare är Kina enligt Changs mening en satellitstat, likaväl som raden av stater mellan Östersjön och Svarta havet.

Österleden

har nu avancerat så långt att den första fredsdebatten. Sitkerligen kommer resultatet att bli av värde för den vidare bearbetningen av detta hundramiljonersprojekt. Samtidigt bör emellertid framhållas att förverkligandet ligger långt fram i tiden. Även om 1950-talets Stockholm skulle kunna klara finansieringen också av detta väldiga bygge, förefaller det utesluter att alla storarbeten som måste gå före kan medinnas under årtiondet. Dit hör — utom Norrmalmsregleringen, tunnelbanan och de inre förbindelserna över och under strömmarna — bl. a. tre nya broar mellan Södermalm och dess omgivningar i öster och söder. En synpunkt till framträder med skärpa. Österleden är ett typexempel på sådana arbeten inom Stockholms administrativa område som främst motiveras av grannkommunernas befolkningsökning. Det är därför osannolikt att något Österledsbeslut kommer att kunna fattas förrän frågan om en effektiv kommunal enhet för hela Stor-Stockholm bragts till lösning.

PRESSGRANNAR

Som argument i sättedebatten begagnar Arbetet (s) den glädjande omigheet som visats kring behovet att gemensamt pröva snabbförstärkningar av försvaret:

Varje åtgärd till försvarets omedelbara förstärkning betyder ökade statsutgifter. Tickning för dessa är inte kunna nås utan att man avstår från andra utgifter. Vilka är i dagens läge beredda att försöka dylika utgiftsinskränkningar? Är det tänkbart att högern eller folkpartiet i den

1944 års nykterhetskommitté på Stockholmssystemet

Inför återterbet på sitt betänkande samlades 1944 års nykterhetskommitté på måndagen i Stockholmssystemets lokaler under ordförandeskap av statsrådet Gunnar Danielson. Från vänster assessor K. W. Ström (bit rådande i sekretariatet), fil. mag. Åke Elmer (kommittens sekreterare), riksdagsman Waldemar Svensson i Ljungskile, rektor Ivar Sefve, aktuarien fil. dr Erik Englund, statsrådet Danielson, direktör John Bergvall, riksdagsman Adolf Olsson, riksdagsman Johannes Ostejö, fru Karin Larsson, aktuarie Gunnar Nelleer (biträdande inom sekretariatet) och byråsekreterare Nils Godenius. Kommittéledamöterna, redaktör Valborg Svensson och riksdagsmannen Märta Öberg samt chefredaktör Harald Åkerberg och rektor Julmar Forsaborg deltog inte i hela sammanträdet. Det var Porla i fläskorna på bordet.

Betänkandet har lätit vänta på sig, förhandsbesked om att det skulle komma har förfallit i ett par omgångar. "Ien ett besked, som ännu förefaller säkert, är ordföranden statsrådet Gunnar Danielsson fortfarande villig att ge:

— Det blir ett betänkande.

Det kommer kanske rent av före årets slut, har man sagt, och de som inte är rädda att «på tror att dess över 1.000 sidor ska föreligga i tryck någonstans i slutet av julbokhandeln.

Nya stridsgaser hotar hemmafronten, varning från civilförsvarsstyrelsen

Den kemiska krigföringen har blivit en allvarligare fara än man tidigare trott, framhåller professor Gustaf Ljunggren i en av civilförsvarsstyrelsen utgiven småskrift med titeln "Stridsgaser och gasskydd". Möjligheter för massinsats av stridsgas har skapats, och om stridsgaser kommer att användas, kommer detta att ske i betydligt större utsträckning än tidigare och icke bara som smärre operationer vid frontzerna, ingen plats är nu säker för gasbekämpning.

Man torde alltid få räkna med att det kemiska kriget har möjligheter för en vidare utveckling och att man måste bara beredd på att nya stridsgaser kan komma att sättas in. Så har en ny variant på senapsgasen framkommit, kväveseenapsgas, nitrogen mustard, som bl. a. icke försöres av klorkalkuppsamning. Den var känd i vårt land redan 1942 och studerades ingående här under de följande åren.

Även genom kombination av olika stridsgaser har ökade användningsmöjligheter erhållits. Som exempel kan nämnas s. k. "blibbi senapsgas", om vilken praktiska erfarenheter erhölls bl. a. vid undersökning av ilandflutet materiel från sänkningarna av stridsgas i Östersjön.

Nya möjligheter har kommit fram att framställa stridsgaser som innehåller fluor. Således ger fluorfosforsyrat upphov till synrubbningar, svåra kramper och förlamningar som snabbt kan leda till döden genom andningsförlamning. En annan grupp av nya stridsgaser utgör vissa organiska fosforföreningar, vilka framställdes i Tyskland under kriget. Till denna grupp hör de tre stridsgaserna "Tabun", "Sarin" och "Soman". Deras giftighet är större än förut kända ämnen, men den väsentliga skillnaden är att de är så snabbt verkande att de omedelbart kan leda till döden.

Gaser tillhörande denna grupp är vätskor som ganska snabbt kan avdunsta och därvid avge ogynnliga och praktiskt taget luktlösa ångor. Dessa kan upptas genom ögon och andningsorgan, och deras närvaro kan fastställas endast genom deras verkan. Vår vanliga gasmask erbjuder ett tillräckligt skydd för andningsorganen. Däremot torde vissa svårigheter föreligga beträffande en snabb indikering. Liksom för hur huden skall skyddas och avgasning ske. Undersökningar beträffande dessa problem pågår, och anvimningar om lämpliga metoder kommer senare att meddelas.

Radioaktiva ämnen kan uppsamlas och användas på principiellt samma sätt som stridsgaser. De är verksamma i än mindre mängder än vanliga stridsgaser. Ett kg fördelat över en yta av en kvkm räcker för att kunna ge en person som vistats inom detta område en timmes dödlig dos. Utspridda som markgas tvingar de radioaktiva stridsmedlen därför till utrymning.

Farligast är kanske de radioaktiva ämnena utspridda som luftgas i form av fina daumpartiklar om de genom inandning kan komma in i kroppen. Gasmasken skyddar, men behållaren blir snart själv radioaktiv och måste bytas. Redan en dos av ett tusendels milligram medför dödlig risk.

Den genomträngande strålningen från marklhelagda områden är dock av större än att ungefär en halv meter sten i skyddar helt. I bra skyddsrum är man således helt skyddad för denna form av strålning.

Professor Ljungren betonar att den verkan som nås med stridsgaser är i mycket hög grad beroende på gasskyddets ståndpunkt. Dock kan man aldrig räkna med att få ett hundraprocentigt skydd. Hur längt skyddsmetoderna kan drivas beror på gasskyddsmaterielen, men i mindre lika hög grad på personalens utbildning.

UD studerar ryssrapporten

Sent på måndagseftermiddagen överlämnade landsfiskal Torsten Akesson i Nynäshamn till utrikesdepartementet polisrapporten rörande ryske marinattachén Larichevs segeltur i Stockholms skärgård, uppger UD. Där påpekar man också att de redan dessförinnan i en eftermiddagsdelning publicerade uppgifterna om rapportens behandling inte härrör från UD. Något ytterligare kunde man i UD inte meddela i denna sak på måndagen.

DAGENS NYHETER
TRYGGELÅCKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagenyheter*.
Postgiro 2816 (för annonser) nummer 1637 (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten*. (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Postlus nuvuvtredaktör: *Leif Ryberg*.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Rudmen*.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Hellberg*.

PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. kr. 13 Kvartal .. kr. 75
Halvår .. kr. — Helår .. kr. —
SENASTE ANKNYTNINGSTIDER
daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri. Sthlm.

Tyske pojken avvisad trots adoptionsintyg

Utlänningskommissionens beslut om avvisning av den tyske pojken Klaus Rogowski, som vistats hos sin beskyddare, trädgårdsmästare Thure Löndskogh i Oskarshamn, verkställes på måndagen.

Pojken hämtades på morgonen av polismyndigheterna och reste med tågmål på förmiddagen i polismans tillskap. Han har tidigare flera gånger illegalt tagit sig in i landet. Hr Löndskogh kunde på måndagen förrete ett intyg från Klaus Rogowskis moder att hon godkände hr Löndskoghs adoption av pojken, men utlänningskommissionen ansåg inte detta intyg vara tillräckligt starkt argument för att adoptionen verkligen kommer till stånd. Om så skulle bli fallet torde pojken ha möjlighet att få inresttillstånd i vanlig ordning. (TT, Oskarshamn.)

Tågflyktingen får stanna här

Utlänningskommissionen har på måndagen beslutat att Wilhelm Österreicher, som häromdagen lyckats ta sig in i Sverige som tågpassagerare under en av Nordexpressens vagnar, får stanna i Sverige. Då hon saknar pass kommer svenskt främlingspass att utställas för honom.

22 miljoner i statsskatt från Blekinge.

Blekingarna kommer att betala drygt 22 milj. kr. i statsskatt 1951. Hela inkomst- och förmögenhetsskattesumman i Blekinge län utgör närmare enligt taxeringsnämndena beslut 22.607.025 kr., meddelar länsstyrelsen till regeringen. Samtidigt anhåller länsstyrelsen om anslag med 152.010 kr. till ersättning för arbetet i taxeringsnämnderna. (DN, Karlskrona.)

Ergo
SVERIGES ÖDESTIMMA ÅR 195X
OCH ÖSTERLAND FÖR SVERIGES FRIHET
Skoglunds
I dag hos alla bokhandlare!

MEDDELANDE
till aktieägarna i
AKTIEBOLAGET SVENSKA KULLAGERFABRIKEN

Styrelsen för AKTIEBOLAGET SVENSKA KULLAGERFABRIKEN får härmed meddela,
att vid ordinarie bolagsstämma med aktieägarna i bolaget den 26 maj 1950 beslutats,
att bolagets nu till etthundratrettiomiljoner (130.000.000) kronor uppgående aktiekapital, vilket i dess helhet svarade mot aktier, som inregistrerats såsom till fullo inbetalda, skulle ökas till etthundrafemtiosexmiljoner (156.000.000) kronor genom överföring av tjugosexmiljoner (26.000.000) kronor från å disponibla medels konto kvarstående vinstmedel,
att mot ökningen skulle till aktieägarna utan betalning utgivas 260.000 nya aktier, värje aktie lydande å etthundra (100) kronor,
att de nya aktierna skulle fördelas sålunda att för fem gamla A-aktier skulle erhållas en ny A-aktie och för fem gamla B-aktier en ny B-aktie,
att gamla bundna aktier skulle berättiga till nya bundna aktier och gamla fria aktier till nya fria aktier,
att vinstutdelning för de nya aktierna skulle utgå första gången för räkenskapsåret 1950, samt
att lagstadgad stämpelavgift skulle erläggas av bolaget.

För genomförande av beslutet om emissionen gälla följande bestämmelser:
Aktieägarna anmodas att under tiden 16 augusti — 30 september 1950 hos Skandinaviska Banken Aktiebolag, Emissionsavdelningen, Södra Hamngatan 19—21, Göteborg, Skandinaviska Banken Aktiebolags centralkontor i Stockholm och Malmö eller Stockholms Enskilda Bank Aktiebolag, Stockholm, för avstämpling förete sina aktiemantlar, åtföljda av anmälningssedel enligt fastställt formulär, vederbörligen ifylld.
Utan kostnad för vederbörande aktieägare kunna sagda handlingar för vidarebefordran även inlämnas vid något av Skandinaviska Bankens övriga kontor.
Mot avstämpling av aktierna erhållas delbevis.
Så snart de nya aktierna föreligga färdiga, komma de att utlämnas mot återställande av delbevisen, vederbörligen kvitterade. Härvid gäller att mot delbevis beträffande avstämplade bundna A- och B-aktier utlämnas bundna A- och B-aktier samt mot delbevis beträffande avstämplade fria A- och B-aktier utlämnas fria A- och B-aktier enligt de för emissionen fastställda villkoren. Mot delbevis å minst 1 bunden och högst 4 fria A- eller B-aktier erhålles 1 ny bunden A- eller B-aktie.
För utbyte mot delbevis, svarande mot 1 ny aktie, böra erhållna delbevis, kompletterade till jämnt femtal, inlämnas till något av emissionsställena senast den 15 oktober 1950.
De nya aktierna komma vid tidpunkt, som senare tillkännagives, att utlämnas genom Skandinaviska Banken, Göteborg.
Cirkulär och anmälningssedlar finnas tillgängliga vid Skandinaviska Bankens samtliga kontor samt hos Stockholms Enskilda Bank.
Skandinaviska Banken och Stockholms Enskilda Bank samt övriga fondkommissionärer stå aktieägarna till tjänst med förmedling av köp och försäljning av delbevis.

Göteborg i augusti 1950
AKTIEBOLAGET SVENSKA KULLAGERFABRIKEN
STYRELSEN

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.